

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Fysisk planering

Ida Ahlbäck

ida.ahlback@boden.se

KS 2024–203
(tidigare 2021–1097)

Särskilt beslut om detaljplanen för del av fastigheten Heden 4:24 m.fl., Trångforsen, KS 2024–203 (tidigare 2021–1097), kan medföra en betydande miljöpåverkan

Beslut i frågan om miljöpåverkan 6 kap. 7 § Miljöbalken

Bodens kommun bedömer att detaljplanens genomförande inte riskerar att medföra sådan betydande miljöpåverkan som avses i 6 kap. miljöbalken. Det innebär att fortsatt strategisk miljöbedömning inte anses nödvändig och en miljökonsekvensbeskrivning inte behöver upprättas.

Bedömningen har baserats på kriterier i 5 § miljöbedömningsfördordningen, MBF, (2017:966). De utökade kriterierna enligt 10 – 13 §§ MBF har ej beaktats då aktuell detaljplan inte anses utgöra ett MKB-projekt då området ligger i utkant av stadskärnan samt att planen medger en mindre omfattning av nya bostäder.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsens ordförande har genom sin delegation 2021-12-08 gett Samhällsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att upprätta detaljplan för aktuellt planområde.

Detaljplanen syftar till att utveckla området i Trångfors till ett attraktivt bostadsområde samt att möjliggöra för ett gång- och cykelstråk längs älven. Syftet är även att tillskapa och möjliggöra för nya bostäder i varierande storlekar, ändamålsenliga allmänna platser samt skydda känsliga natur- och kulturområden.

Detaljplanen handläggs med utökat förfarande enligt PBL (2010:900). Förfarandet har valts med hänsyn till att planförslaget kan vara av betydande intresse för allmänheten.

Motivering till beslut

Kommunen har i enligt med 6 kap. 5, 6 §§ miljöbalken undersökt om ett genomförande av detaljplanen kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Kommunen har översänt undersökningsområdet till Länsstyrelsen. I ett särskilt samrådsyttrande gällande undersökningssamrådet meddelande Länsstyrelsen 2022-02-28 baserat på uppgifterna i samrådsunderlaget, att ett genomförande kan innebära risk för betydande miljöpåverkan med avseende på naturmiljö och arter. Länsstyrelsen anser även att strandskyddet riskerar att medföra betydande miljöpåverkan och därför bör utredas i en miljökonsekvensbeskrivning.

Kommunen har efter undersökningsområdet genomfört kompletterande utredningar i form av:

- Naturvärdesinventering
- Fladdermusinventering
- Fågelinventering
- Artskyddsutredning
- Geotekniska utredningar kopplat till ras/skred och erosion
- Dagvattenutredning
- Lokaliseringsutredning
- Bullerutredning
- Utredning av strandnära lövskog och hänsyn till Vittryggig hackspett
- Sammanfattning av rapporter avseende fåglar och fladdermöss samt förnyad artskyddsbedömning

Detaljplanen möjliggör bostäder, tekniska anläggningar (nätstation och pumpstation), kommunal gata, gång- och cykelväg med närliggande naturområden. Detaljplanen bedöms inte möjliggöra någon typ av verksamheter och åtgärder som kan antas medföra utsläpp eller liknande miljöpåverkan och/eller som kräver miljötillstånd som reglerar drift. Detaljplanen påverkar ej ett genomförande av andra planer/program eller åtgärder.

Detaljplanen reglerar markanvändningen på kvartersnivå för att styra hur framtida fastighetsägare får bebygga sin fastighet. Del av Luleälven ingår som vattenområde och detta är enbart för att släcka gamla detaljplaner samt att få bättre planmosaik. Ingen åtgärd får ske inom vattenområdet.

Plankartans utformning har konstruerats utifrån slutsatserna och resultaten från utförda utredningar för att bibehålla viktiga natur- och kulturområden. Skogsområdet i norra delen, vid strandkanten och Engelska kanalen bibehålls intakta och främjar därmed biologisk mångfald.

I planförslaget bevaras viktiga skogsbeklädda områden vilket innebär att inga viktiga naturmiljöer som utgör häck- och fortplantningsområden kommer förstöras. Det innebär att en kontinuerlig ekologisk funktion kan bibehållas. Inga fortplantningsområden eller viloplatsen kommer påverkas negativt och

det bedöms inte föreligga någon risk för att individer ska skadas eller dödas till följd av detaljplanens genomförande.

För flertalet fågelarter medför etableringen en minskad areal tillgänglig livsmiljö, men hela livsmiljön förstörs inte. De delar av naturmiljön som avverkas och bebyggs förlorar dock sitt värde som häckningsmiljö och inga revir av häckande fågelarter kan längre finnas där. De kvarvarande delarna av skogsmarken bedöms bli påverkade av en viss grad av störningar. En exploatering av Trångforsen kommer sannolikt innebära att vissa arter kommer att minska något i antal, men inte nödvändigtvis för samtliga då flera av arterna (t.ex. grönfink, björktrast, kråka) även kan nyttja nya habitat, t.ex. i trädgårdar, som skulle kunna motverka minskningar, och även gynna arterna. Åtgärder som skydd av strandskogen och älvstranden samt uppsättning av holkar gynnar arter som drillsnäppa, rödvingetrast och svartvit flugsnappare och kommer att minska påverkan ytterligare.

Genom att avverkningar och initierande markarbeten genomförs utanför fåglarnas känsligaste häckningsperiod minimeras också risken för att ägg eller bon av vanliga fågelarter med talrika populationer ska förstöras. Sammantaget leder detta till att något färre par av de övriga, mer allmänna arterna kan häcka i området. Generellt rör dock påverkan ett mindre antal individer av mycket vanliga arter. Därmed påverkar störningarna inte förutsättningarna att upprätthålla tillfredsställande populationsnivåer av övriga berörda fågelarterna, eller att återupprätta populationerna till den nivån. Planområdet bedöms heller inte ha tätare, talrikare eller livskraftigare populationer av dessa fågelarter än omgivande landskap.

De planerade åtgärderna kommer inte att medföra att individer av vitryggig hackspett skadas eller dödas, eller att häckningar eller boplatser för arten förstörs. Genom de skyddsåtgärder som kommunen planerar i form av att identifierade naturvärdesbiotoper i största möjliga mån undantas från exploatering, att en buffertzona mot bostäderna skapas och att planbestämmelserna anpassats kommer strandskogen att fortsatt kunna utvecklas fritt även om en viss grad av störning inte kan uteslutas. Strandskogen vid Trångfors används dock endast tillfälligt av vitryggig hackspett och bedöms vara av liten betydelse för arten. En övergripande kartanalys visar att habitatbrist sannolikt inte begränsar den vitryggiga hackspettens möjligheter till återetablering och expansion i Bodens kommun. Därmed påverkar de störningar som eventuellt kan följa av detaljplanen inte förutsättningarna att upprätthålla tillfredsställande populationsnivåer av vitryggig hackspett, eller att återupprätta vitryggspopulationen till den nivån.

Bedömningen är att genomförande av detaljplanen är förenlig med artskyddsförordningen regelverk till skydd för fåglarna inom Trångforsen, och med de hänsynsåtgärder kommunen genomför genom att bevara strandskogen och alléns habitat intakta, anpassa störande byggnadsarbeten, och vidta främjande åtgärder för exempelvis hålhäckande arter.

Etableringen medför en viss minskad areal tillgänglig livsmiljö för fladdermusarter, men hela livsmiljön förstörs inte. Mot bakgrund av att identifierade naturvärdesbiotoper i största möjliga mån undantas från exploatering och att belysning så långt det är möjligt avskärmas eller

dämpas, bedömer vi att detaljplanens genomförande inte kommer att medföra negativ påverkan på viktiga livsmiljöer för fladdermöss, och inte heller någon påverkan på fladdermössens fortplantningsmiljöer och viloplats. Därmed sker ingen negativ påverkan på platsernas kontinuerliga ekologiska funktion för fladdermöss.

Bedömningen är att genomförande av detaljplanen med beskrivna hänsynsåtgärder är förenlig med artskyddsförordningen regelverk till skydd för fladdermössen inom Trångforsen.

Mot bakgrund av ovanstående och att planförslaget är utformat efter rekommenderade åtgärder anser kommunen att risk för betydande miljöpåverkan avseende naturmiljö och arter undviks. De framtagna utredningarna resulterar i att planförslaget är tillåtligt enligt artskyddsförordningen.

En dagvattenutredning har tagits fram under arbetet med detaljplanen. Reningen och fördröjningen av dagvattnet bedöms bli bättre då området kommer införlivas i kommunalt dagvattensystem som kommer leda ut mot Engelska kanalen. Därför undviks orenat dagvatten ledas mot Luleälven. Det bedöms således inte finnas någon risk att statusen på Luleälven kommer att försämrats eller att planområdet riskerar att äventyra möjligheten att uppnå miljö kvalitetsnormerna efter planerad exploatering. Ingen miljö kvalitetsnorm kommer påverkas negativt av föreslagen detaljplan

Utifrån genomförd bullerutredning så kommer trafikbuller från järnvägen och väg 356 inte att överstiga gällande riktvärden vid fasad. Däremot behöver uteplats på några av de nya fastigheterna anordnas i skyddat läge.

För att möjliggöra en exploatering föreslås ett upphävande av strandskyddet inom delar där det planeras för kvartersmark bostäder och pumpstation. Strandskyddet föreslås även upphävas inom allmän plats gata. För att utreda var behovet av bostäder kan tillgodoses, under rimliga förutsättningar ur samhällsbyggnads- och miljösynpunkt samt tidsaspekt har kommunen låtit ta fram en lokaliseringsutredning. Kommunens bedömning är att Trångfors är det område som i närtid har bäst förutsättningar för att kunna tillgodose det allmänna behovet av bostadsbebyggelse.

Eftersom aktuellt planområde är avlångt med en bredd på endast 200 m mellan Engelska kanalen i väst och Luleälven i öst är en annan utformning av planförslaget inte rimligt. Om strandskyddet ej upphävs inom aktuellt planområde kommer ingen exploatering att kunna ske och bostadsbristen i kommunen kommer kvarstå. Bodens kommun har ett underskott av bostäder och detta underskott kommer att öka kraftigt genom den stora samhällsomställningen som kommunen står inför. Befolkningsökningen kommer bli stort de närmaste åren och det krävs därför att bostäder ska finnas på plats, helst 2025 eller 2026. Mot denna bakgrund är det avgörande att utveckla bostadsområdet i Trångfors. Att skapa förutsättningar för bostäder inom det centrala utvecklingstråket för bebyggelse är ett angeläget allmänt intresse. Att ta andra idag oexploaterade områden i anspråk, med sämre geografiskt läge och där större investeringar i transportinfrastruktur och tekniska försörjningssystem krävs, innebär från allmän synpunkt sämre hushållning med resurserna. Inom planen görs anpassningar för att skydda

natur- och kulturvärden och säkerställa allmänhetens tillgång till strandområdet. Sammanfattningsvis är kommunens bedömning att den bebyggelse som detaljplanen möjliggör utgör ett sådant angeläget intresse som avses i 7 kap. 18 c § p. 5 miljöbalken.

Kommunens bedömning är att strandskyddets syfte; att på lång sikt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområdet och bevara goda livsvillkor för djur och växtlivet på land och i vatten kan bibehållas. I detaljplanen tillgodoses strandskyddets syften genom att bevara och säkerställa den naturliga strandkanten och skogsområdet intill stranden då ingen byggrätt för bostäder kommer ske närmare än 40 m från strandkanten. Förespråkad gång- och cykelväg ligger med 30 m avstånd från strandkanten. Strandskyddet upphävs ej inom allmän plats NATUR, PARK eller Gång- och cykelväg. Genom att området närmast stranden fortsatt tillåter fri passage och genom anläggandet av gång- och cykelväg förväntas tillgängligheten till vatten och möjligheterna till friluftsliv förbättras. Kommunen gör därmed bedömningen att upphävandet av strandskyddet är förenligt med strandskyddsbestämmelserna.

Människans hälsa främjas genom att planen ger bättre förutsättningar för gång, cykel och rekreation. Dessutom bidrar planen till boende som bidrar till rörelse och trygghet. Planens kollektivtrafiknära läge bidrar positivt vad gäller resvanor för de boende.

Kommunen har i samband med planprocessen anlitat SWECO för framtagande av geotekniska utredningar med hänsyn till eventuell risk för ras/skred och erosion. I dessa utredningar finns beräkningar på vilket avstånd det är lämpligt med ny bebyggelse samt infrastruktur för att undvika ras/skred och erosion. Planförslaget har konstruerats efter dessa begränsningslinjer så ingen exploatering sker i områden med ej tillfredsställande stabilitet.

Inom planområdet, på västra sidan, sträcker sig Engelska kanalen. Kanalen grävdes för att underlätta malmtransporterna från Gällivare som var tänkt att gå på älven. Engelska kanalen utgör ett riksintresse för kulturmiljövården och ingår i Länsstyrelsens kulturmiljöprogram och är därmed en fornvårdsmiljö som vårdas och förvaltas med statliga medel. Utöver detta är kanalen en övrig kulturhistorisk lämning, även om det i kulturmiljöregistret står att kanalen är en fornlämning. Lämningen tillkom efter 1850-talet. Kulturmiljön vid Engelska kanalen har beaktats vid framtagandet av detaljplanen genom planbestämmelser som skyddar kanalens uttryck. En gång- och cykelbro planeras över Engelska kanalens centrala del, hur denna ska utformas finns bestämmelser för i plankartan. Kanalen kommer bli mer lättillgänglig för allmänheten och historien om den kulturhistoriska lämningen kan därför återberättas.

Ytterligare motiv till ställningstagandet är att planen följer intentionerna i Bodens kommuns översiktsplan.

Delegation från

Beslutet har fattats med stöd av delegationsbestämmelsen enligt punkten 3.1.2 i reglemente för delegering av kommunstyrelsens beslutanderätt.

Claes Nordmark
Kommunalråd

Ellinor Isaksson Larsson
Plan- och exploateringschef

Upplysning

Beslutet ska göras tillgängligt för allmänheten. *Lag (2017:955)*.

Beslutet om huruvida genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan får inte överklagas särskilt, 8 § 6 kap. miljöbalken och 2 § 13 kap. Plan- och bygglagen.

Bilagor

Undersökningssamråd

Länsstyrelsens yttrande angående undersökningssamråd

Delges

Kommunstyrelsen